

پایوا: «ریاض» در زمین قره‌باغ به دنبال انتقام‌گیری از ایران و روسیه است

کارشناس گرجستانی مسائل خاورمیانه گفت: عربستان و شرکای منطقه‌ای این کشور برای انتقام از روسیه و ایران در سوریه، بدنبال تلافی در قفقاز برآمده‌اند.

آران نیوز: زخم کهنه قره باغ در میان منازعات مرگبار خاورمیانه و تهدیدات کشنده تروریسم سرباز کرده است. این رویداد حکایت از موضوعی دارد؛ درگیری‌های اخیر بین نیروهای ارتش آذربایجان و ارمنستان و تلفات نسبتاً سنگین دو طرف در این درگیری‌ها بار دیگر شکننده بودن امنیت در فضای کشورهای پسا شوروی حکایت می‌کند منطقه‌ای که یکی از اصلیت‌ترین گزینه‌های کانون آینده بحران جهانی نیز تلقی می‌شود. اما، امروز مساله اساسی در پشت درگیری‌های رخ داده اینجاست که تنش میان آذربایجان و ارمنستان تنها تحت تاثیر عوامل داخلی میان آنها نیست بلکه وجود فرضیه احتمال حضور نیروهای افراطی-تکفیری و نیز نئوناسیونالیست‌های افراطی در منطقه قفقاز و آسیای مرکزی و ورود آنها برای شعله‌ور ساختن جنگی خانمان‌سوز است که می‌تواند تجربه دردناک افغانستان، سوریه و عراق را در شکلی جدید و بسیار خطرناک در منطقه قفقاز تکرار کند.

از جمله دیگر فرضیه‌ای که در پس بحران قره باغ می‌توان آنرا در بوته تحلیل و مورد ارزیابی قرار داد، نقش سازمان‌های سیاسی-امنیتی مدعی در حل و فصل بحران‌های منطقه‌ای همچون سازمان پیمان امنیت جمعی است. وخامت در روابط سیاسی مسکو-آنکارا و تاثیر آن بر مناطق دارای منافع مشترک، کشیده شدن دامنه منازعات سوریه و عراق به مناطقی دیگر از جهان از جمله آسیای مرکزی و قفقاز در پس حل و فصل مسائل امنیتی این دو کشور و بهره‌گیری ژئوپلیتیکی قدرت‌ها از ظرفیت انتقال داعش به مناطق مجاور، از دیگر مسائلی است که وراى چربای وقوع چنین تحركاتی، بایستی نسبت به آن آگاهی و توان تحلیلی کسب کرد. به همین منظور، دفتر منطقه‌ای خبرگزاری فارس با رصد و ارزیابی تحلیل‌های منتشره در فضای رسانه‌های داخلی و خارجی، سعی نمود با طرح سوالاتی، یکی از حلقه‌های مفقوده در فضای تحلیلی این بحران را که همانا کسب نظرات اختصاصی کارشناسان مطرح روس زبان در خصوص این پدیده امنیتی بود را جویا شود. در این راستا، مصاحبه‌های تحلیلی، «واسیلی پایوا»، کارشناس گرجستانی مسائل خاورمیانه در گفت‌وگو با خبرنگار خبرگزاری فارس در دوشنبه، به سوالات خبرنگار فارس پاسخ گفت.

سوال: آیا درگیری‌های اخیر در قره باغ مرتبط با فرآیندها و جریان‌های منطقه در مقیاس بین‌المللی مانند قفقاز، اوکراین، افغانستان، و خاورمیانه است؟
جواب: اگر ما درگیری‌های منطقه قره باغ را به طور مطلق و در زمینه روابط بین آذربایجان و ارمنستان در نظر بگیریم، می‌توان صرفاً آنرا یک رویارویی بین دولتی بین دو کشور همسایه در رابطه با قرار گرفتن موقعیت قره باغ در منطقه دانست. اما اگر ما از جنبه درگیری‌هایی که مثلاً در سوریه، عراق و یمن در جریان است که رویارویی بین نیروهای دولتی با شبه نظامیان انجام می‌گیرد، یا وجود بی ثباتی دائم در افغانستان، و یا تمرکز درگیری‌ها در شرق اوکراین را در نظر بگیریم، موضوع تصویر کاملاً متفاوتی را به ما نشان می‌دهد. یعنی مبارزه قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی برای نفوذ در منطقه را برای ما تداعی می‌کند.

در یک کلام، یک جریان جدید تقسیم منطقه‌ای را شاهد هستیم و می‌توان گفت که ارتباط بین این درگیری‌ها بسیار بهم نزدیک است و ما حضور بازیکنان را به وضوح می‌بینیم. سوال: به نظر شما کدامیک از بازیکنان علاقمند به این درگیری است؟ آمریکا، اروپا، روسیه یا ترکیه؟
جواب: دشوار است که نفع درگیری جدید در قره باغ را به یک قدرتی نسبت داد، اما واقعیت این است که بسیاری از بازیکنان خارجی سعی خواهند کرد که برای حل موضوع ژئوپلیتیک خود و دیگر مشکلات از این درگیری استفاده نمایند. ترکیه با هدف کاهش نفوذ روسیه در منطقه، از باکو حمایت می‌کند که در این راستا غرب نیز با آنکارا هم جهت می‌باشد، از طرفی مسکو هم پاسخگوی تحولات منطقه است و واکنش نشان می‌دهد زیرا تغییر در توازن قدرت در منطقه را بر نمی‌تابد.

اما حضور بازیکنان و قدرت‌های جدید در منطقه را نیز نمی‌توان نادیده گرفت که برای انتقام از روسیه و ایران در قبال شکست‌هایی که در سوریه خورده‌اند، در قفقاز درصد شکست‌های خاورمیانه برآمده‌اند که در راس آنها، عربستان سعودی قرار دارد. سوال: به نظر شما این درگیری‌ها ممکن است باعث جذب داعش و دیگر گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی شود؟ اگر جواب آری است، مهمترین منافع ژئوپلیتیک بازیکنان در چیست؟

جواب: تاریخ در 10 سال گذشته بارها و بارها نشان داده است که سازمان‌های مختلف تروریستی و شبه نظامیان در درگیری‌ها و شورش‌های قاره‌ای شرکت کرده‌اند این درگیری‌ها از بالکان آغاز و تا امروز در افغانستان و سوریه ادامه یافته است. اما از سوی دیگر، شما توجه دارید که هزاران نفر از مردم قفقاز در سوریه حضور دارند که می‌توانند تغییر مسیر تروریست‌ها را به این منطقه به واقعیت نزدیک کنند. ولی واقعیت این است که ادامه درگیری‌ها در قفقاز بی ثباتی را در منطقه ایجاد خواهد کرد و این زمینه بی ثبات می‌تواند بستری بسیار مناسب برای استقرار و فعالیت وهابی‌ها و سلفی‌ها باشد.

سوال: برخی کارشناسان معتقدند توسعه درگیری می‌تواند تاثیرات منفی بر ایران، روسیه و ترکیه داشته باشد. جواب: بدون شک توسعه درگیری نه تنها عواقب منفی برای کشورهایی دارد که مستقیم در درگیری حضور دارند، بلکه این عواقب دامان کشورهای همسایه را نیز خواهد گرفت که اول از همه ایران و دولت‌های جنوب قفقاز است. البته شدت درگیری می‌تواند از نظر امنیتی دامان دولت‌های قفقاز شمالی را نیز بگیرد. از طرفی، رهبران گرجستان نیز با دقت تحولات قره باغ را دنبال می‌کنند زیرا گسترش درگیری می‌تواند امنیت این کشور را به مخاطره بیندازد. در مجموع وجود بسیاری از مشکلات حل نشده در جنوب و شمال قفقاز می‌تواند تنش‌هایی را در موضوعات مرزی گرجستان و ایران ایجاد کند. با توجه به تجربیات تاریخی و توازن قدرت در منطقه، امروز سیاست ایران در برابر کشورهای جنوب قفقاز بر اساس اصول عملگراییه و سیاست عملی است. اگر چه تهران به عنوان یک قدرت منطقه‌ای مطرح بوده ولی در این شرایط محدودیت‌هایی موجود است و با در نظر گرفتن اصل احتیاط و تعادل اوضاع را زیر نظر دارد.

تهران به شدت علاقمند حفظ ثبات در قفقاز است زیرا در چشم انداز وسیع، تهران خواهان دسترسی به بازارهای محلی قفقاز و نهایتاً دستیابی به بازارهای اروپا است. بعلاوه در دراز مدت، نوسازی زیر ساخت‌های نفت و گاز، این امکان و اجازه را به ایران می‌دهد تا از طریق قلمرو آذربایجان-ارمنستان و گرجستان، پروژه‌های حمل و نقل مواد هیدرو کربنی خود را به اروپا عملی سازد.

با توجه به این عامل و فاکتور، دانستن نقش استراتژی جنوب قفقاز برای تهران چندان هم مشکل نیست.

سوال: شما نقش سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای پیمان امنیت جمعی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جواب: با توجه به سوابق گذشته و رویکرد کاری، این سازمان و سازمان همکاری‌های اروپا نقش آفرینی مثبتی در این باره نخواهند داشت.